

Warszawa, dnia września 2009 r.

DPP/022/ /01/09/DN

Szanowny Pan
Marek Bucior
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

W nawiązaniu do pisma Pana Ministra z dnia 28 sierpnia 2009 r. (DUS-0210-11-RW/09) zawierającego prośbę o zgłoszenie uwag do projektu dokumentu zatytułowanego „Założenia nowelizacji ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,” pragnę w imię Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego zgłosić następujące uwagi:

I. Zaniechanie poboru opłaty od składki przekazywanej do funduszu bezpiecznego

W związku z nowelizacją ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, jaka miała miejsce w 2009 r. i dotyczyła kwestii opłat pobieranych przez otwarte fundusze emerytalne od składki i za zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego wyraża wątpliwość, czy propozycja zaniechania poboru opłaty od składki przekazywanej do funduszu bezpiecznego znajduje swe dostateczne uzasadnienie. Należy bowiem zwrócić uwagę na fakt, iż projekt założeń nie rozstrzyga kwestii naliczania opłaty za zarządzanie danym typem funduszu emerytalnego, stąd szczegółowe propozycje w zakresie zaniechania pobierania opłaty od składki w przypadku funduszu emerytalnego bezpiecznego nie mogą zostać właściwie ocenione. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego pragnie zauważyć, iż zarządzanie funduszem emerytalnym wymaga ustalenia wynagrodzenia adekwatnego do ponoszonych kosztów zarządzania oraz zakresu wykonywanych czynności. Dodatkowo należy mieć na względzie, iż w projekcie założeń przyjmuje się, że w przypadku nieosiągnięcia minimalnej wymaganej stopy zwrotu przez fundusz emerytalny bezpieczny, towarzystwo emerytalne zarządzające tym funduszem emerytalnym będzie zobowiązane do pokrycia

tego niedoboru. Oczywistym jest zaś, iż wielkość potencjalnego niedoboru wzrasta wraz z wielkością aktywów funduszu emerytalnego i skutkuje zwiększeniem wartości oczekiwanej dopłaty. Z tego też względu Urząd Komisji Nadzoru Finansowego prezentuje opinię, iż propozycja w zakresie zaniechania poboru opłaty od składki powinna zostać ponownie rozważona przez projektodawców w kontekście innych planowanych zmian w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych i w odpowiedni sposób z nimi skorelowana.

II. Forma organizacyjno-prawna funduszy o różnych profilach ryzyka

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego pragnie podtrzymać swoje dotychczasowe stanowisko, iż obie formy organizacyjno-prawne tj. subfundusze wydzielone w ramach jednego funduszu emerytalnego, jak i fundusze emerytalne posiadające odrębne osobowości prawne, mogą znaleźć swe zastosowanie przy tworzeniu prawnego modelu funduszy emerytalnych o zróżnicowanych profilach ryzyka inwestycyjnego. Z tych też przyczyn odnośnie propozycji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Urząd Komisji Nadzoru Finansowego nie zgłasza dodatkowych zastrzeżeń, podtrzymując przy tym pogląd o konieczności takiego uregulowania działalności funduszy emerytalnych, aby nie było możliwe dokonywanie między subfunduszami transferu kosztów, aktywów lub zobowiązań, za wyjątkiem transferów środków pieniężnych wynikających z transferu kapitału pomiędzy funduszami emerytalnymi. Uzasadnione jest kreowanie takiego modelu, który zapewniłby transparentność oraz efektywność sprawowanego nadzoru nad wzmiankowanym systemem.

III. Zagadnienie liczba funduszy o zróżnicowanym profilu inwestycyjnym

W przekonaniu Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego planowana nowelizacja ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych powinna w sposób kompleksowy oraz docelowy określać kształt systemu otwartych funduszy emerytalnych w Polsce. Z tego też powodu nie powinno się pozostawiać, jako nierozstrzygniętej, kwestii umożliwienia młodym uczestnikom systemu emerytalnego lokowania ich kapitałów emerytalnych w sposób bardziej adekwatny do ich wieku i preferencji tj. z dopuszczeniem strategii inwestycyjnych o wyższej oczekiwanej stopie zwrotu a jednocześnie poziomie ryzyka. Mając to na względzie, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego prezentuje stanowisko, aby ponownie została rozważona propozycja utworzenia, obok funduszu typu A (dotychczas istniejącego) i planowanego funduszu typu B (bezpiecznego), także trzeciego funduszu (typu C) o mniej zachowawczym profilu inwestowania. Alternatywnie można także w ramach propozycji utworzenia tylko dwóch typów funduszy emerytalnych tj. A i B, dokonać zmian w zakresie ograniczeń inwestycyjnych dla funduszu typu A, tj. dopuścić do lokat tego funduszu emerytalnego w nowe klasy aktywów, zwiększyć możliwość inwestowania tego funduszu emerytalnego poza granicami

kraju, czy też zwiększyć limity związane z ekspozycją na instrumenty udziałowe, dając także możliwość zabezpieczania niektórych ryzyk na rynku instrumentów pochodnych. Zważywszy, że projektodawcy zakładają stopniowe przenoszenie środków między funduszami (tzn. dzielenie kapitału emerytalnego pomiędzy fundusze emerytalne), istnienie dwóch funduszy emerytalnych, jednego bezpiecznego i drugiego dynamicznego, pozwoli na skuteczniejsze dopasowywanie profilu inwestycyjnego do wieku członka funduszu emerytalnego.

IV. Przenoszenie środków pomiędzy funduszami

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego podziela argumentację Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotyczącą zapewnienia ubezpieczonemu możliwości podziału kapitału emerytalnego i stopniowego przekazywania środków do funduszu emerytalnego o mniejszej ekspozycji na ryzyko inwestycyjne. Szczegółowe rozwiązania powinny prowadzić do ograniczania negatywnych skutków zmian koniunktury na rynku finansowym i wpływu tych zmian na wysokość zgromadzonego kapitału emerytalnego członka funduszu w momencie uzyskiwania prawa do świadczenia emerytalnego. Przykładowym rozwiązaniem mogłoby być umożliwienie członkowi funduszu rozpoczęcia przechodzenia z funduszu A do funduszu B na co najmniej 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego, ale nie wcześniej niż na 15 lat. Przechodzenie z jednego funduszu emerytalnego do drugiego byłoby rozłożone w czasie. Członek funduszu emerytalnego sam określałby, poprzez złożenie stosownego oświadczenia, moment rozpoczęcia przechodzenia. Podjęcie decyzji przez członka funduszu emerytalnego o rozpoczęciu procesu przechodzenia z funduszu A do B byłoby oświadczeniem nieodwoływalnym. Byłoby to także równoznaczne z faktem, iż od tego momentu wszystkie nowe składki przekazywane są do funduszu B. Liczbę jednostek rozrachunkowych w funduszu A dzieliliby się przez liczbę lat, w ciągu których nastąpić miałyby całkowite przejście z funduszu A do funduszu B. Następnie odpowiednia część jednostek rozrachunkowych byłaby okresowo (np. kwartalnie) umarzana, a uzyskane środki trafiałyby do funduszu emerytalnego bezpiecznego. W opinii Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego proponowane rozwiązanie, polegające na stopniowym przenoszeniu kapitału emerytalnego, pozwoliłoby także ograniczyć negatywne skutki masowego transferu środków pomiędzy funduszami w okresie załamania rynku finansowego. W innym przypadku, ze względu na pozycję funduszy emerytalnych na krajowym rynku finansowym, masowe jednorazowe przenoszenie całości kapitałów emerytalnych pomiędzy funduszami emerytalnymi mogłoby poważnie destabilizować sytuację na tym rynku.

V. Minimalna wymagana stopa zwrotu

Zdaniem Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego dopuszczalne jest ustalenie dla funduszy emerytalnych typu B benchmarku zewnętrznego opartego na inflacji natomiast dla funduszy typu A pozostawienie benchmarku wewnętrznego. Jednak trzeba mieć na względzie, iż w tym zakresie konieczne jest szczegółowe dopracowanie koncepcji i wsparcie stosownymi analizami ekonomicznymi. Należy wskazać, iż pozostawienie dla funduszy emerytalnych dynamicznego benchmarku wewnętrznego wymaga pewnej korekty w sposobie wyliczania średniej stopy zwrotu. Obecną średnią ważoną stopę za okres trzech lat należy zastąpić złożeniem średnich stóp dziennych w danym trzyletnim okresie. Średnia stopa dzienna byłaby średnią ważoną ze stóp dziennych, przy czym wagi bazowałyby na dziennych udziałach, a nie na transformacji udziałów z początku i końca analizowanego okresu, jak to ma miejsce w aktualnym stanie prawnym. Proponowana metoda eliminuje pewne problemy metodologiczne występujące w obecnym systemie wyliczania średniej stopy zwrotu, jak przeważenie udziałów funduszy emerytalnych o ponadprzeciętnych wynikach.

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego nie zgłasza zastrzeżeń do propozycji oparcia minimalnej wymaganej stopy zwrotu dla funduszy bezpiecznych na indeksie cen towarów i usług konsumpcyjnych. Jednak podtrzymuje swoje wcześniejsze stanowisko, iż należy rozważyć wydłużenie okresu rozliczeniowego np. do 36 miesięcy oraz wyliczanie benchmarku oraz stopy zwrotu funduszu za ten sam okres rozliczeniowy. Zaproponowane rozwiązanie pozwoli, z jednej strony zachować realną wartość środków zgromadzonych w funduszu, z drugiej zaś ochroni zarządzających przed koniecznością dopłaty, w sytuacji przez nich niezawinionych np. nagłych impulsów inflacyjnych, czy silnych zmian stóp procentowych (co byłoby możliwe przy wyznaczaniu stóp zwrotu za zbyt krótkie okresy). Ograniczone zostałyby także ryzyko, że znaczna część podmiotów wykaże niedobór, co mogłoby prowadzić do destabilizacji całego sektora otwartych funduszy emerytalnych. Analizy sporządzone w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego pokazują, że oparcie portfela dłużnego w ostatnich latach na dostępnych na polskim rynku finansowym instrumentach skarbowych, nie gwarantowałyby osiągnięcia stopy zwrotu powyżej inflacji w okresie rozliczeniowym 12 miesięcy (odpowiednie wykresy w załączeniu).

VI. Adekwatność kapitałowa

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego uznaje za godne wsparcia propozycje przedstawione przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej i podtrzymuje dotychczas prezentowane stanowisko na temat konieczności powiązania wymogu utrzymywania minimalnych kapitałów własnych powszechnych towarzystw emerytalnych w relacji do wartości aktywów netto funduszu (tj. jako

procent aktywów netto funduszu). Zakłada się, iż podstawowy wymóg kapitałowy powinien być tożsamy dla wszystkich funkcjonujących podmiotów. Jego wysokość mogłaby zostać wyliczona w oparciu o prognozy zagrożenia niedoborem z wykorzystaniem metody wyznaczania wartości narażonej na ryzyko (*Value at Risk*) aktywów funduszy emerytalnych i wartości oczekiwanej niedoboru z odpowiednio długiego okresu. Tak wyznaczony wymóg kapitałowy powinien uwzględniać możliwość utrzymywania rentowności powszechnego towarzystwa emerytalnego na poziomie adekwatnym do ponoszonego przez akcjonariuszy towarzystwa ryzyka jego działalności. Aby zagwarantować szybkie pokrycie powstałych zobowiązań (np. z tytułu wystąpienia niedoboru), minimalne wymagane kapitały własne powinny mieć pokrycie w płynnych aktywach, możliwych do spieniężenia w krótkim okresie, bez istotnej utraty ich wartości, takich jak:

- środki pieniężne i inne aktywa pieniężne,
- papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub NBP,
- depozyty bankowe wymagalne na żądanie,
- inne aktywa za zaliczane do tej kategorii zgodą organu nadzoru.

VII. Zmiany w zakresie sposobów zawarcia umowy

Ze względu na fakt, iż propozycja Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotycząca całkowitego wyeliminowania akwizytorów przy zawieraniu umów o członkostwo w funduszu emerytalnym w dużej mierze konsumuje wcześniejsze postulaty Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, pozwalamy sobie wskazać dodatkowo następujące kwestie. Po pierwsze – propozycja Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego likwidacji obowiązku powiadamiania dotychczasowego funduszu emerytalnego w jakiegokolwiek formie, czy to przez członka czy to przez nowy fundusz, nie naraża członka funduszu emerytalnego na zwiększone, w stosunku do obecnego stanu, ryzyko wystąpienia nieprawidłowości. Twierdzenie to jest oczywiście uwarunkowane likwidacją działalności akwizycyjnej. Przy założeniu, że nie będzie pośrednika w procesie zawierania umów o członkostwo w funduszu emerytalnym, brak jest osoby zainteresowanej sfalszowaniem umowy, bowiem nie będzie możliwości wypłaty prowizji akwizytorowi z tytułu pozyskania nowego członka. Propozycja ZUS, aby nowy fundusz zawiadamiał dotychczasowy o pozyskaniu nowego członka jest, w opinii Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, zbędną ingerencją w obecnie funkcjonujący system zawierania umów. Aktualną zasadą jest to, że dotychczasowy fundusz emerytalny nie jest świadomy do jakiego funduszu emerytalnego są transferowane środki w ramach wypłaty transferowej. Trzeba mieć na względzie i to, iż w dotychczasowych przepisach prawa oraz formularzach umów o członkostwo w funduszu nigdy nie było formułowane twierdzenie, iż podpis na umowie z funduszem emerytalnym jest wzorem podpisu członka. Wskazać również należy, iż dla wielu z członków funduszu złożenie podpisu pod umową miało miejsce w 1999 r., kiedy to blisko 10 mln osób wybrało kapitałową formę

oszczędzania na przyszłą emeryturę. Dziesięcioletni okres uzasadnia prawdopodobieństwo modyfikacji czy też ewolucji podpisu. Z tych to względów nie jest zasadne postulowanie, aby dotychczasowy podpis był traktowany jako wzór podpisu członka. Po drugie - nie jest zasadne, aby to dotychczasowy fundusz emerytalny dokonywał weryfikacji podpisu członka. Jest bowiem oczywiste, iż jest on zainteresowany pozostaniem osoby jako własnego członka, co oznacza, iż każda modyfikacja podpisu będzie kwalifikowana jako niezgodność, tym samym będzie to prowadziło do anulacji transferu. Przydanie zatem takiej możliwości dotychczasowemu funduszowi emerytalnemu skutkować może powstaniem szeregu patologii. Po trzecie -Urząd Komisji Nadzoru Finansowego jest przekonany, iż propozycja likwidacji obowiązku zawiadamiania dotychczasowego funduszu emerytalnego nie powinna wiązać się z istotnymi zmianami w systemach informatycznych ZUS. Obecnie funkcjonujący system transferu środków wymusza aktywność ZUS w przypadku powiązania informacji o nowych członkach z listą transferową sporządzoną przez dotychczasowy fundusz emerytalny. Odbywa się to zgodnie z § 20 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie trybu i terminu powiadamiania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez otwarty fundusz emerytalny o zawarciu umowy z członkiem oraz dokonywania wypłaty transferowej *„dokonuje ustalenia zgodności danych osób przystępujących do otwartych funduszy w trybie zmiany otwartego funduszu, które zostały zgłoszone do Zakładu przez nowy fundusz oraz przez dotychczasowy fundusz w trybie § 18 ust. 1; w przypadku stwierdzenia rozbieżności Zakład wzywa otwarte fundusze do złożenia wyjaśnień, o czym niezwłocznie informuje Komisję Nadzoru”*. Propozycja organu nadzoru sprowadza się w swej istocie do eliminacji tego obowiązku ZUS i przejścia bezpośrednio do działań opisanych w § 20 ust. 1 pkt 2 i 3 rzeczonego rozporządzenia tj. sporządzenia listy członków otwartych funduszy, z rachunków których dokona się wypłata transferowa w związku ze zmianą otwartego funduszu przez członka oraz sporządzenia listy członków otwartych funduszy, z rachunków których dokona się wypłata transferowa, wraz ze wskazaniem danych osobowych członków, na rachunek których wpłyną środki z tytułu wypłaty transferowej. Propozycja organu nadzoru zakłada, iż dalsze czynności będą realizowane zgodnie z obecnie funkcjonującymi przepisami. Zakłada się, iż sporządzenie list, o których mowa w § 20 ust. 1 pkt 2 i 3 cytowanego rozporządzenia, odbywać się będzie na podstawie informacji przekazywanych przez nowy fundusz w dotychczasowej formie.

VIII. Standaryzacja informacji przekazywanej członkom lub potencjalnym członkom

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego uznaje za zasadną propozycję standaryzacji informacji przekazywanej potencjalnemu członkowi funduszu emerytalnego przed zawarciem umowy. W tym zakresie proponujemy, aby przyszły członek funduszu emerytalnego przed zawarciem umowy otrzymywał nie tylko informację o prawach i obowiązkach związanych z członkostwem w funduszu emerytalnym ale również informację o wysokości stóp zwrotu wszystkich funduszy emerytalnych za

okres 3, 5 i 10 lat. Źródłem tej informacji powinien być ostatni aktualny komunikat Komisji Nadzoru Finansowego podawany do publicznej wiadomości wraz z ustaleniem wysokości średniej ważonej stopy zwrotu za okres 3 lat.

IX. Zasady uzyskiwania członkostwa w drodze losowania

W zakresie propozycji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotyczącej udziału w losowaniu nowoutworzonych otwartych funduszy emerytalnych Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, popierając proponowane zmiany, pozwala sobie wskazać równocześnie na możliwość rozważenia przyznania nowoutworzonemu funduszowi emerytalnemu (ew. funduszom emerytalnym) większego udziału w losowaniu (np. 50% losowanych osób mogłaby trafiać do nowoutworzonych funduszy emerytalnych). Z tym, że jednocześnie można byłoby wprowadzić mechanizm, który w przypadku rażąco niskich efektów inwestycyjnych nowoutworzonego funduszu emerytalnego, pozbawiałby ten fundusz emerytalny prawa do udziału w losowaniu.

X. Działalność reklamowa

W związku z planowaną zmianą w zakresie sposobu zawierania umowy przez członka funduszu emerytalnego (tj. eliminacja udziału akwizytorów przy zawieraniu umów na rynku pierwotnym jak i wtórnym), wydaje się konieczne możliwie szczegółowe określenie na poziomie stosownej regulacji ustawowej dopuszczalnych form i zasad prowadzenia działalności reklamowej. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego pragnie wskazać na istnienie poważnego ryzyko, iż wraz z ograniczeniem możliwości akwirowania, aktywność funduszy emerytalnych w pozyskiwaniu nowych członków może zostać ukierunkowana na działalność reklamową. Wydaje się, że niektóre formy prowadzenia tej działalności powinny zostać zakazane (np. reklama bezpośrednia), a treści zawierane w reklamach (w szczególności w zakresie prezentacji historycznych wyników inwestycyjnych) powinny spełniać określone przepisami prawa standardy.

XI. Nowelizacja ustawy w zakresie organizacji i funkcjonowania pracowniczych funduszy emerytalnych i pracowniczych towarzystw emerytalnych

W opinii Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego postulaty legislacyjne dotyczące nowelizacji ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych powinny w sposób precyzyjny określać, czy odnoszą się one wyłącznie do powszechnych towarzystw emerytalnych i otwartych funduszy emerytalnych, czy też swoim zakresem obejmują również pracownicze towarzystwa emerytalne i pracownicze fundusze emerytalne. Powyższe postulaty nie rozstrzygają bowiem tej kwestii w sposób

jednoznaczny. Należy zauważyć, iż zastosowana w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych technika legislacyjna polega na regulowaniu poszczególnych instytucji prawnych, które w większości są wspólne dla obu rodzajów funduszy emerytalnych i towarzystw emerytalnych. Dotyczy to m.in. zasad: tworzenia funduszy i towarzystw emerytalnych, dokonywania zmian w statutach funduszy, powoływania władz towarzystw emerytalnych, zawarcia umów z depozytariuszami, przejęcia zarządzania funduszami emerytalnymi, łączenia towarzystw, likwidacji funduszy emerytalnych, nabywania akcji lub obejmowania akcji towarzystwa, przeliczania składek, prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne, realizacji obowiązków informacyjnych. Ustawodawca przy tworzeniu ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych posłużył się określoną techniką legislacyjną. Polega ona na tym, iż w celu osiągnięcia odpowiedniej zwięzłości i zwartości tekstu ustawy normodawca używa często zwrotu „fundusz emerytalny” i „towarzystwo emerytalne”, co oznacza zarówno otwarty fundusz emerytalny, jak i pracowniczy fundusz emerytalny oraz odpowiednio powszechne towarzystwo emerytalne i pracownicze towarzystwo emerytalne. Natomiast w sytuacji, gdy zakodowana w danym przepisie norma prawna ma się odwoływać wyłącznie do otwartego funduszu emerytalnego i powszechnego towarzystwa emerytalnego, bądź tylko do pracowniczego towarzystwa emerytalnego i pracowniczego funduszu emerytalnego, ustawodawca używa wówczas odpowiednich zwrotów wskazujących na rodzaj towarzystwa i funduszu. Istnienie takie stanu normatywnego skutkuje, iż formułowanie wszelkich postulatów legislacyjnych do ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych powinno być poprzedzone szczegółową analizą przepisów, które mają podlegać zmianie, w celu stwierdzenia rzeczywistego zakresu wprowadzanej zmiany i uniknięcia sytuacji, w której dokonane zmiany byłyby niezgodne z intencją ich autora. W związku z powyższym, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego pragnie podkreślić konieczność ponownego przeanalizowania proponowanych zmian pod kątem ich wpływu na pracownicze fundusze emerytalne i pracownicze towarzystwa emerytalne. Stosownie do intencji autorów zmian legislacyjnych niezbędne jest precyzyjne określenie, czy postulaty legislacyjne mają obejmować wyłącznie powszechne towarzystwa emerytalne i otwarte fundusze emerytalne, czy też proponowane zmiany będą również dotyczyły pracowniczych towarzystw emerytalnych i pracowniczych funduszy emerytalnych.

XII. Działalność lokacyjna funduszy emerytalnych

W ocenie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, za jedną z najważniejszych obszarów planowanej nowelizacji winny być uznane regulacje dotyczące działalności lokacyjnej funduszy emerytalnych. Wydaje się, iż wzmiankowane zagadnienie po ustaleniu ostatecznej liczby typów funduszy oraz ich profilu inwestycyjnego, wymaga dalszych prac w kontekście wyników prac Grupy Roboczej ds. przeglądu prawa w zakresie możliwości lokowania aktywów otwartych funduszy

emerytalnych działającej w ramach Rady Rozwoju Rynku Finansowego. Jak wydaje się konieczna wydaje się również ocena zasad prowadzenia działalności lokacyjnej funduszy emerytalnych z punktu widzenia skargi Komisji Europejskiej skierowanej do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości przeciwko Polsce, w związku utrzymywaniem przez Polskę ograniczeń na inwestycje zagraniczne funduszy emerytalnych naruszających, zdaniem Komisji Europejskiej, zasadę przepływu kapitału. Zdaniem Urzędu Komisji, ewentualne istotne zwiększenie limitu na inwestycje zagraniczne będzie wymagało głębszych zmian w zakresie zasad prowadzenia polityki inwestycyjnej przez otwarte fundusze emerytalne. Dotychczasowe propozycje Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotyczące zmian zasad prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne wydają się mieć charakter bardzo ogólny. W dalszym procesie przygotowywania stosownego projektu nowelizacji propozycje te winny zostać uszczegółowione i skonkretyzowane, zwłaszcza że właśnie w zakresie zasad prowadzenia polityki lokacyjnych funduszy emerytalny największe jest oczekiwanie zmian o charakterze fundamentalnym.

XIII. Inne propozycje zmian legislacyjnych w zakresie funkcjonowania funduszy emerytalnych

Niezależnie od powyżej wyrażonego stanowiska odnośnie propozycji zamieszczonych w dokumencie zatytułowanym „Założenia nowelizacji ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych”, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego pragnie przedstawić postulaty i propozycje konkretnych zmian legislacyjnych, których konieczność wprowadzenia znajduje swe potwierdzenie w praktyce funkcjonowania funduszy emerytalnych oraz obserwacji rynku emerytalnego prowadzonej przez organ nadzoru.

1. Postulaty w zakresie ustaw regulujących funkcjonowanie II filara zabezpieczenia społecznego

a) Postulaty dotyczące członkostwa w funduszu emerytalnym

- Do zawarcia umowy z otwartym funduszem emerytalnym dochodzi z chwilą podpisania umowy z funduszem, przy czym deklaracja umowy o członkostwo w funduszu powinna spełniać wymogi formalne określone przepisami *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 czerwca 1998 r. w sprawie sposobu i trybu zawarcia umowy, na podstawie której następuje uzyskanie członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym, sposobu i terminu składania oświadczenia o małżeńskich stosunkach majątkowych członka otwartego funduszu emerytalnego oraz zawiadamiania otwartego funduszu emerytalnego o każdorazowej zmianie w stosunku do treści takiego oświadczenia, obejmującej środki zgromadzone na rachunku członka.* Z uwagi na różną praktykę otwartych funduszy emerytalnych, które odmawiają uznania członkostwa osób, których deklaracje

były wypełnione błędnie lub zawierały braki, (przy czym katalog błędów/braków powodujących uznanie deklaracji za nie wywołującą skutków prawnych w odniesieniu do poszczególnych otwartych funduszy emerytalnych jest różny), konieczna jest inicjatywa ustawodawcza, w wyniku której w ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych zostałyby dookreślone istotne elementy umowy o członkostwo w funduszu emerytalnym (*essentialia negotii*). Ponadto powinny być określone metody walidacji oświadczeń woli osób przystępujących do otwartego funduszu emerytalnego, która pozwoliłaby przyjąć, iż jedynymi błędami powodującymi brak zgłoszenia do ZUS i konieczność ponownego zawarcia umowy byłyby: brak podpisu osoby przystępującej do funduszu oraz brak zgody przedstawiciela ustawowego (ważność umowy zależy od potwierdzenia przez tego przedstawiciela) oraz inne wady niemożliwe do usunięcia. W przypadku pozostałych błędów, braków na formularzach przystąpienia, fundusz winien przyjąć metodę walidacji, która pozwoli na podjęcie działań polegających na usunięciu nieprawidłowości w takim czasie aby uniknąć lub zminimalizować opóźnienia w zgłoszeniu umowy do ZUS. Inicjatywa ta znajduje potwierdzenie w fakcie, iż z osobą wyrażającą wolę przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego spotyka się przedstawiciel funduszu, który winien być profesjonalistą, a tym samym zapewnić prawidłowe wypełnienie formularza deklaracji przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, zaś brak jego profesjonalizmu nie powinien wywoływać negatywnych skutków dla osoby wyrażającej wolę przystąpienia do funduszu. Ponadto proponujemy by ustawa zawierała wyraźny nakaz, iż zawarcie umowy o członkostwo przez osoby poniżej 18 roku życia wymaga potwierdzenia przez przedstawiciela ustawowego. Rozważyć należy również wprowadzenie przepisu nakazującego stosowanie przepisów kodeksu cywilnego do stosunku prawnego kreowanego na podstawie umowy o członkostwo w funduszu emerytalnym. Proponowany przepis mógłby przykładowo przybrać następującą treść: „W sprawach nie unormowanych przepisami ustawy do zawarcia umowy o członkostwo w funduszu emerytalnym oraz członkostwa w funduszu emerytalnym stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego”.

- W toku analizy zasad postępowania otwartych funduszy emerytalnych stwierdzono, iż w praktyce funkcjonowania funduszy emerytalnych bardzo duże trudności sprawia realizacja wypłat z tytułu rozwiązania małżeństwa przez rozwód lub unieważnienie, zmiany stosunków majątkowych między członkiem a jego współmałżonkiem jak i z tytułu śmierci członka otwartego funduszu emerytalnego. W szczególności brak jest konsekwencji ustawodawcy w sytuacji, gdy mamy do czynienia z wypłatą środków po śmierci członka funduszu na rzecz współmałżonka/byłego współmałżonka po uprzednim rozwiązaniu małżeństwa bądź po wystąpieniu innych zmian majątkowych. Celem uproszczenia sposobu podziału i wypłat środków stanowiących przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej, ustawodawca stosownie do art. 131. ust 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych wprowadził zasadę dokonania przez fundusz wypłaty transferowej połowy

środków zgromadzonych na rachunku zmarłego na rachunek małżonka zmarłego w otwartym funduszu, w zakresie, w jakim środki te stanowiły przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej. Określona tym przepisem zasada wypłaty po śmierci współmałżonka/byłego współmałżonka połowy środków w zakresie, w jakim środki te stanowiły przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej, nie obejmuje sytuacji, w której istniała małżeńska wspólność majątkowa, która następnie ustała na skutek rozwodu, unieważnienia, bądź umownego wyłączenia lub ograniczenia małżeńskiej wspólności majątkowej, a dopiero później nastąpiła śmierć członka funduszu. W związku z powyższym zasadnym byłoby uproszczenie sposobu dokonywania podziału środków stanowiących przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej i tym samym ujednoczenie sposobu postępowania otwartych funduszy emerytalnych poprzez wprowadzenie mocą ustawy podziału środków po połowie dla każdego współmałżonka w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód lub unieważnienie, bądź zmiany stosunków majątkowych między członkiem a jego współmałżonkiem.

- W sytuacji, gdy nastąpiła zmiana w stosunkach majątkowych pomiędzy małżonkami, a następnie współmałżonek będący członkiem otwartego funduszu emerytalnego zmienił fundusz, nowy fundusz do którego zostały przetransferowane środki, w przypadku śmierci członka funduszu, nie posiada informacji o okresach składowych w poprzednim funduszu i w związku z tym nie jest w stanie dokonać podziału środków należnych byłemu współmałżonkowi zmarłego członka funduszu. W związku z powyższym zasadnym byłoby dokonanie następujących zmian legislacyjnych. Po pierwsze - następowalaby blokada wypłaty transferowej dopóki małżonkowie nie przedstawią funduszowi dokumentów będących podstawą wypłaty. Po drugie należałoby wprowadzić rozwiązania, iż historia finansowa rachunku członka „transferuje się” wraz ze środkami członka oraz informacjami z rejestru członka funduszu o zgłoszonych do poprzedniego funduszu zmianach w stosunkach majątkowych pomiędzy współmałżonkami. Należy jednak zaznaczyć, że w tej sytuacji pojawia się problem, jak były współmałżonek ma odnaleźć fundusz emerytalny, do którego przeniósł się członek po rozwodzie jeżeli ten celowo zmienił fundusz (by nie dokonać podziału środków należnych byłemu współmałżonkowi) oraz problem sposobu udostępniania nowemu funduszowi historii rachunku członka z poprzedniego funduszu (transfer środków pomiędzy funduszami dokonuje się za pośrednictwem ZUS-u – zatem ZUS musiałby pośredniczyć również w przekazywaniu historii rachunku członka z poprzedniego funduszu).

- Z uwagi na różną praktykę otwartych funduszy emerytalnych, zasadne jest podjęcie inicjatywy ustawodawczej, która wprowadziłaby uregulowania szczegółowe w zakresie zdefiniowania dokumentów koniecznych do stwierdzenia, iż w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód lub unieważnienie, zmiany stosunków majątkowych między członkiem a jego współmałżonkiem lub

śmierci członka otwartego funduszu emerytalnego, środki przypadają uprawnionemu: osobie wskazanej na umowie o członkostwo/spadkobiercy/ współmałżonkowi.

- W naszej opinii należy rozważyć uszczegółowienie kwestii trybu i sposobu postępowania w przypadku konieczności wypłaty emerytury kapitałowej członkowi funduszu, którego środki na rachunku w funduszu emerytalnym nie zostały podzielone w wyniku podziału majątku wspólnego, o którym mowa w art. 126 oraz art. 129 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. W związku z rozpoczęciem fazy wypłat świadczeń emerytalnych z części kapitałowej systemu zabezpieczenia emerytalnego pojawiają się wątpliwości czy stan takiego rachunku może być podstawą do wyliczenia emerytury okresowej, ponieważ do momentu podziału środki tam zgromadzone nie są jego wyłączną własnością. Wyliczanie kwoty emerytury na podstawie stanu rachunku, na którym zgromadzone są środki wciąż niepodzielone, może spowodować późniejsze roszczenia ze strony współwłaściciela środków na rachunku, skutkujące problemami z ustaleniem właściwej kwoty emerytury w sytuacji gdy jest ona już od dłuższego czasu wypłacana. Stąd też należy wskazać, że nowa regulacja powinna dawać pewność co do wysokości emerytury i nie powinna generować konfliktów pomiędzy osobą uprawnioną do środków, a osobą, która już pobiera emeryturę obliczoną z wyższej kwoty bazowej, choćby ze względu na trudności związane z prowadzeniem sporów przez osoby w wieku emerytalnym. Jednym z możliwych rozwiązań byłoby wprowadzenie regulacji w zakresie określenia trybu i sposobu rozpatrywania roszczeń, jakie byłyby kierowane do osoby otrzymującej świadczenie emerytalne, co może dotyczyć już powstałych stanów faktycznych.

b). Postulaty dotyczące możliwości inwestycyjnych funduszy emerytalnych

- Zmiana brzmienia art. 142 ust. 2 ustawy na następujące: „Lokaty w poszczególnych kategoriach lokat, o których mowa w art. 141 ust. 1, z wyłączeniem lokat o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 1, podlegają następującym ograniczeniom:”

Proponowana zmiana ma na celu doprecyzowanie i enumeratywne określenie katalogu instrumentów finansowych, które powinny podlegać ograniczeniom inwestycyjnym, w tym w szczególności ograniczeniu o maksymalnej łącznej wartości lokat aktywów funduszu emerytalnego we wszystkich papierach wartościowych jednego emitenta albo dwóch lub większej liczby emitentów będących podmiotami związanymi. Przedmiotowa zmiana ma w szczególności na celu ograniczenie ryzyka kredytowego i rynkowego związanego z inwestycjami w papiery wartościowe jednego emitenta albo dwóch lub większej liczby emitentów będących podmiotami związanymi.

- Zmiana brzmienia art. 142 ust. 2 pkt 2 ustawy na następujące: „w przypadku lokat, o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 3 i 3a, nie więcej niż 5% wartości aktywów funduszu może być ulokowane

łącznie w jednym banku albo w dwóch lub większej liczbie banków będących podmiotami związanymi, przy czym w przypadku jednego dowolnie wybranego banku lub grupy banków będących podmiotami związanymi limit ten może wynosić 7,5%”

Przedmiotowa zmiana ma na celu ograniczenie ryzyka jednego kontrahenta w przypadku lokat funduszy emerytalnych w depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe.

- Określenie w art. 143 ust. 1 ustawy w sposób precyzyjny i nie budzący wątpliwości interpretacyjnych, dopuszczalnych kategorii lokat zagranicznych oraz zdefiniowanie nowego zakresu geograficznego dla lokat aktywów OFE.

Obecny przepis jest zbyt ogólny i *de facto* umożliwia inwestowanie w bardzo ryzykowne klasy aktywów pod warunkiem, że emitentem jest spółka notowana i dodatkowo posiadająca rating na poziomie inwestycyjnym. Ponadto istnieje potrzeba doprecyzowania listy państw, w których mogą być lokowane aktywa OFE. Na podstawie obecnych przepisów aktywa OFE mogą być lokowane w państwach, z którymi Rzeczpospolitą Polską wiążą umowy o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji – należy podkreślić, że ww. państwa stanowią zbyt niejednorodną grupę krajów o daleko różnym stopniu rozwoju rynków finansowych. Przedmiotowe zmiany mają charakter porządkujący i w sposób znaczący mogą ograniczyć ryzyko inwestycyjne OFE związane z inwestycjami aktywów poza granicami kraju. W tym kontekście dopuszczalne kategorie lokat zagranicznych powinny obejmować: akcje notowane na podstawowych zagranicznych rynkach giełdowych oraz prawa do tych akcji i prawa poboru tych akcji, dłużne papiery wartościowe notowane na podstawowych zagranicznych rynkach giełdowych, papiery wartościowe emitowane przez rządy lub banki centralne, tytuły uczestnictwa emitowane przez instytucje wspólnego inwestowania mające siedzibę zagranicą, jeżeli instytucje te oferują publicznie tytuły uczestnictwa i umarzają je na żądanie uczestnika lub te tytuły uczestnictwa są przedmiotem obrotu na podstawowych zagranicznych rynkach giełdowych, kwity depozytowe notowane na podstawowych zagranicznych rynkach giełdowych.

- Zmiany brzmienia art. 151 ustawy

Art. 151 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych winien przybrać następującą treść :

„Art. 151. 1. Na podstawie ogólnego zezwolenia udzielonego przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia i na warunkach określonych w tym zezwoleniu, fundusz emerytalny może udzielać pożyczek papierów wartościowych będących przedmiotem obrotu na rynku regulowanym.

2. Fundusz może udzielać pożyczek przy udziale firm inwestycyjnych w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi lub banków powierniczych w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, po wcześniejszym zawarciu umowy ramowej pożyczki papierów wartościowych z daną firmą inwestycyjną lub bankiem powierniczym.
3. Fundusz przekazuje do organu nadzoru informację o zawarciu umowy ramowej pożyczki papierów wartościowych, o której mowa w ust. 2 albo zmiany tej umowy. Do informacji dołączany jest umowa ramowej pożyczki papierów wartościowych albo jej zmiana.
4. Informacja, której mowa w ust. 3 jest przekazana do organu nadzoru w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy albo jej zmiany.
5. Jeżeli umowa, o której mowa w ust. 2, albo zmiana tej umowy narusza interes członków funduszu lub niezapewnia maksymalizacji stopnia bezpieczeństwa lokat aktywów funduszu, organ nadzoru może w terminie 40 dni od dnia doręczenia organowi nadzoru informacji, o której mowa w ust. 3, nakazać zmianę postanowień umowy ramowej pożyczki papierów wartościowych albo jej zmiany.
6. W przypadku wydania decyzji, o której mowa w ust. 5, fundusz ponownie przekazuje informację w trybie wskazanym w ust. 3, w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja stała się prawomocna.
7. Niewydanie przez organ nadzoru decyzji, o której mowa w ust. 5, w terminie określonym w ust. 5, jest równoznaczne z możliwością realizacji przez fundusz umowy ramowej pożyczki papierów wartościowych albo jej zmiany.
8. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, określa:
  - a). tryb i warunki zawierania umowy ramowej pożyczki papierów wartościowych,
  - b) zakres podmiotów, którym mogą być udzielane pożyczki papierów wartościowych,
  - c) dopuszczalny limit zaangażowania funduszu emerytalnego w udzielanie pożyczek papierów wartościowych,
  - d) dodatkowe ograniczenia w zakresie udzielania pożyczek papierów wartościowych,
  - c) sposób uwzględniania pożyczonych papierów wartościowych przy stosowaniu ograniczeń w działalności lokacyjnej funduszu oraz przy ustalaniu wartości aktywów funduszu, mając na względzie bezpieczeństwo aktywów funduszu i ochronę interesów członków funduszu.
9. Dozwolone jest udzielanie z aktywów funduszu pożyczek środków pieniężnych podmiotom, o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 4 i 5, przy czym pożyczki takie są równoznaczne z lokatą w akcjach tych podmiotów.”

Biorąc pod uwagę ryzyka inwestycyjne związane z działalnością lokacyjną funduszy emerytalnych w obszarze pożyczek papierów wartościowych oraz rolę i znaczeniem funduszy emerytalnych w systemie ubezpieczeń społecznych, z punktu widzenia interesu członków funduszy emerytalnych nie jest uzasadnione umożliwienie prowadzenie takiej działalności wyłącznie na

zasadach ogólnych. Konieczne jest stworzenie ram formalno - prawnych definiujących dodatkowo możliwy zakres działalności lokacyjnej OFE w ww. obszarze.

c) W zakresie kosztów funkcjonowania funduszu emerytalnego

Zasadnym wydaje się doprecyzowanie art. 136a w zakresie ponoszenia przez fundusze emerytalne danin publicznoprawnych od przychodów osiągniętych poza granicami kraju.

d) W zakresie regulacji wewnętrznych i inwestycji własnych pracowników towarzystw emerytalnych

Celem kontroli wewnętrznej jest zapewnienie realizacji celów i zadań organizacji. W ramach działań kontrolno – nadzorczych prowadzonych przez organ nadzoru stwierdzano niejednokrotnie przypadki nieprawidłowości np. w obszarze inwestycji własnych pracowników PTE. Było to w znacznej mierze spowodowane brakiem rozwiniętych wewnętrznych mechanizmów identyfikujących różnorakie ryzyka operacyjne. Takie sytuacje powodują konieczność wypracowania przez podmioty nadzorowane własnych, szczegółowych rozwiązań strukturalnych definiujących zakres nadzoru np. nad osobami zatrudnionymi i sankcjonowania ich działalności, co powinno w znacznym stopniu ograniczyć nieprawidłowości. W zakresie pracowniczych funduszy emerytalnych zmiana zgodna z wytycznymi wynikającymi z przepisów wspólnotowych dot. instytucji finansowych (art. 14 ust.1 Dyrektywy 2003/41/WE z dnia 3 czerwca 2003 r.). Tym samym Urząd Komisji nadzoru Finansowego postuluje stworzenie przepisów w zakresie regulacji lub też zakazu dokonywania inwestycji w papiery wartościowe na rachunek własny lub osób trzecich, przez osoby mające wpływ na decyzje dotyczące lokat funduszu. Projektowana regulacja powinna ograniczać możliwość wystąpienia potencjalnego „konfliktu interesów” przy realizacji określonych transakcji na rynkach finansowych przez osoby odpowiedzialne za proces inwestycyjny funduszu. Wydaje się, iż minimalna regulacja powinna nakazywać podmiotom nadzorowanym, w ramach kontroli wewnętrznej, stałe monitorowanie działalności lokacyjnej na własny rachunek.

e) W zakresie podziału powszechnych towarzystw emerytalnych jako spółek akcyjnych szczególnego rodzaju:

Proponujemy rozważenie kwestii doregulowania reglamentacji podziału towarzystw emerytalnych. Problematyka podziału powszechnych towarzystw emerytalnych nie stanowi przedmiotu regulacji ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, w szczególności ustawa nie statuuje zakazu podziału towarzystw emerytalnych, co oznacza, iż nie wyklucza

dopuszczalności podziału tej kategorii podmiotów. Jednocześnie ustawa nie przewiduje także ograniczeń co do formy podziału czy też konieczności uzyskania zezwolenia organu nadzoru na dokonanie przedmiotowego podziału. Równocześnie ustawa o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych stanowi w przepisie art. 52, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie do towarzystw stosuje się przepisy Kodeksu spółek handlowych. Przechodząc na grunt k.s.h. należy zauważyć, że w myśl przepisu art. 531 § 2 na spółkę przejmującą lub spółkę nowo zawiązaną powstałą w związku z podziałem przechodzą z dniem podziału bądź z dniem wydzielenia w szczególności zezwolenia, koncesje oraz ulgi, pozostające w związku z przydzielonymi jej w planie podziału składnikami majątku spółki dzielonej, a które zostały przyznane spółce dzielonej, chyba że ustawa lub decyzja o udzieleniu zezwolenia, koncesji lub ulgi stanowi inaczej. Zgodnie ze stanowiskiem doktryny, artykuł 531 § 2 k.s.h. wprowadza między innymi zasadę sukcesji administracyjnoprawnej. Przepis ten stanowi wyjątek od obowiązującego w doktrynie prawa administracyjnego zakazu sukcesji na płaszczyźnie prawa publicznego, tj. do zakazu przejścia praw i obowiązków administracyjnoprawnych na inny podmiot bez wyraźnego przepisu prawa. Przy analizie możliwości ewentualnego podziału powszechnych towarzystw emerytalnych należy mieć na względzie treść artykułu 531 § 6 k.s.h., stanowiącego wyjątek od zasady sukcesji administracyjnoprawnej. Przepisu o sukcesji nie stosuje się bowiem do zezwoleń i koncesji udzielonych spółce będącej instytucją finansową, jeżeli organ, który udzielił zezwolenia lub wydał koncesję, zgłosił sprzeciw w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia podziału. W wyniku złożonego sprzeciwu nie przechodzą na spółkę przejmującą lub nowo zawiązaną, jeżeli jest to instytucja finansowa, prawa i obowiązki związane z zezwoleniami i koncesjami wcześniej udzielonymi. Jednocześnie przepis art. 618 k.s.h. przewiduje, że art. 531 § 2 k.s.h. stosuje się tylko do koncesji, zezwoleń oraz ulg przyznanych po dniu wejścia w życie Kodeksu spółek handlowych (tj. po 1 stycznia 2001 r.), chyba że przepisy dotychczasowe przewidywałyby przejście takich uprawnień na spółkę przejmującą lub na nowo zawiązaną. Mając na uwadze powyższe, możliwe są w tym zakresie następujące rozwiązania normatywne. Po pierwsze - wyłączenie stosowania względem towarzystw emerytalnych przepisów art. 528 – 550 k.s.h. Po drugie - ograniczenie możliwości podziału towarzystw emerytalnych poprzez wskazanie jednego ze sposobów podziału (na wzór prawa bankowego uwarunkowanego zezwoleniem organu nadzoru przy zastosowaniu klauzul generalnych). Po trzecie - wprowadzenie wymogu uzyskania zezwolenia na podział towarzystwa emerytalnego przy zastosowaniu kryteriów analogicznych do zawartych w ustawie przy zezwoleniu na łączenie się towarzystw emerytalnych lub przejęcie zarządzania funduszem emerytalnym. Należy wskazać, iż zważając na specyfikę towarzystw emerytalnego sugerujemy całkowite wyłączenie stosowania przepisów art. 528-550 k.s.h.

f) Postulaty legislacyjne o charakterze porządkującym, mającym na celu doprecyzowanie obowiązujących regulacji bądź usunięcie istniejących wątpliwości interpretacyjnych na gruncie przepisów ustawy

- Proponuje się uzupełnienie art. 59 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych o wymogi formalne, jakie musi spełniać wniosek o udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu i rady nadzorczej towarzystwa emerytalnego poprzez dodanie ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Do wniosku o wydanie zezwolenia na powołanie członka zarządu lub rady nadzorczej towarzystwa należy dołączyć:

- a) uchwałę o powołaniu;
- b) oświadczenie o wyrażeniu zgody na pełnienie funkcji we władzach statutowych towarzystwa;
- c) oświadczenie o spełnianiu wszystkich wymogów określonych w ustawie;
- d) informację o danych osobowych osoby mającej pełnić funkcję we władzach statutowych towarzystwa;
- e) opis kwalifikacji i dotychczasowej działalności zawodowej osoby mającej pełnić funkcję we władzach statutowych towarzystwa;
- f) zaświadczenie o niekaralności członków władz statutowych towarzystwa, w zakresie wynikającym z art. 41 ust. 1 pkt 2, wydane nie później niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku w przypadku obywateli polskich przez Krajowy Rejestr Karny a w przypadku obywateli państw obcych również przez właściwy organ państwa obcego;
- g) dokument potwierdzający wyższe wykształcenie w przypadku wniosku o wydanie zezwolenia na powołanie członka zarządu towarzystwa.”

Proponowana zmiana jest konsekwencją doświadczeń związanych ze stosowaniem obecnej regulacji w zakresie reglamentacji administracyjnoprawnej członków władz statutowych towarzystwa emerytalnego. Kwestia wymogów formalnych dla kandydatów członków zarządów i rad nadzorczych towarzystwa emerytalnego jest dotychczas jednym z nielicznych obszarów w ustawie niedoregulowanych. Wymogi formalne są wprost wskazane w ustawie dla większości spraw z zakresu licencjonowania towarzystw i funduszy emerytalnych np. dla utworzenia towarzystwa emerytalnego (art. 54 ust. 1 ustawy), dla utworzenia funduszu emerytalnego (art. 14 ustawy), dla nabycia lub objęcia akcji towarzystwa emerytalnego (art. 38 ust. 2 ustawy) czy też dla zmiany statutu towarzystwa (art. 58 ust. 1 ustawy). Zmiana jest zatem wskazana dla zachowania spójności systematyki ustawy, a także byłaby ułatwieniem dla wnioskodawców. Należy podkreślić, iż proponowana zmiana nie wprowadza nowych obciążeń dla podmiotów nadzorowanych, bowiem wszystkie wskazane w proponowanym przepisie załączniki są wymagane i gromadzone w toku prowadzonego postępowania o udzielenie

zezwolenia na powołanie członka zarządu lub rady nadzorczej towarzystwa emerytalnego, w szczególności w związku z brzmieniem art. 54 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy.

- Ustawa nie określa precyzyjnie, który z funduszy w przypadku połączenia towarzystw (przejmujący, przejmowany, obydwaj) jest zobligowany w myśl przepisu art. 70 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych do dokonania ogłoszenia o połączeniu towarzystw oraz uprawnieniach przysługujących członkom funduszu. Proponuje się wykreślenie w art. 70 ust. 1 wyrazów „w związku z jego likwidacją”.

- Przepis art. 54 ust. 1 pkt 3 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych nakłada obowiązek dołączenia do wniosku o wydanie zezwolenia na utworzenie powszechnego towarzystwa emerytalnego regulaminu organizacyjnego towarzystwa. Natomiast stosownie do art. 60 ustawy istnieje obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu nadzoru o każdej zmianie tegoż regulaminu. Przepisy ustawy nie regulują kwestii posiadania przez powszechne towarzystwo emerytalne aktualnego regulaminu organizacyjnego. W związku z faktem iż zdarzają się przypadki braku aktualizacji regulaminu organizacyjnego przez powszechne towarzystwa emerytalne, zasadnym wydaje się wprowadzenie zmiany ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych polegającej na nałożeniu na towarzystwa emerytalne obowiązku posiadania aktualnego, zgodnego ze stanem faktycznym, regulaminu organizacyjnego.

- Art. 41a i 47a ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych nakłada obowiązek składania oświadczeń majątkowych przez członków zarządu pte oraz osób podejmujących decyzje inwestycyjne co do lokat aktywów funduszu. Obowiązek ten powstaje przed objęciem funkcji a następnie co roku według stanu na koniec grudnia każdego roku. Brak natomiast obowiązku złożenia przedmiotowego oświadczenia według stanu na zakończenie pracy w towarzystwie. Nie jest zatem realizowany cel ustawodawcy, jakim jest kontrola stanu posiadania związanego z faktem pełnienia istotnych społecznie funkcji w funduszu emerytalnym i towarzystwie emerytalnym, skoro nie można ustalić stanu majątku na koniec okresu zatrudnienia.

- Postulujemy wprowadzenie przepisu, który będzie statuować wyłączną i bezpośrednią odpowiedzialność towarzystwa emerytalnego za wszelkie szkody spowodowane działalnością funduszu emerytalnego. Ponadto postulujemy wprowadzenie zakazu prowadzenia egzekucji z mienia funduszu emerytalnego.

- Proponuje się zmianę sposobu określenia okresu badania wypełniania zobowiązań publicznoprawnych przez podmioty wnioskujące/zawiadamiające. W przypadku dokumentu

potwierdzającego brak zaległości podatkowych powinien on być przedstawiony za cały okres działalności, nie dłuższy niż okres ostatnich pięciu lat poprzedzających dzień złożenia wniosku/zawiadomienia. W przypadku dokumentu potwierdzającego brak zaległości z tytułu składek, do poboru których jest obowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych powinien on przedstawiać dane na dzień wystawienia tego dokumentu oraz informować o udzielonych podmiotowi ulgach w opłacaniu składek i prowadzonych wobec niego postępowaniach egzekucyjnych za cały okres działalności, nie dłuższy niż okres ostatnich pięciu lat poprzedzających dzień wniosku/zawiadomienia. Powyższe postulaty stanowią dostosowanie do realiów rynkowych a także ram funkcjonowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz urzędów skarbowych. Zmiana miałoby zastosowanie w art. 38 ust. 2, 38a ust. 2, 54 ust. 1, 68 ust. 3 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych określających dokumenty przedkładane do organu nadzoru jak również winna zostać uwzględniona w przepisach normujących kryteria odmowy udzielenia zezwolenia.

- Proponuje się rozważenie zmiany trybu zasad wejścia zmian statutu otwartego funduszu w życie (art. 23 ust. 2 i 3 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych). Z uwagi na analizę aktywności podmiotów co do składania wniosków o skrócenie terminu wejścia zmian w życie oraz sposobu określania żądań w tym zakresie zasadnym wydaje się, aby co do zasady zmiana statutu OFE wchodziła w życie z dniem ogłoszenia w dzienniku o zasięgu krajowym, zaś podmiot wnioskowałby dopiero o inne określenie tego terminu. Także organ nadzoru mógłby z urzędu wskazać termin wejścia zmian w życie, jeżeli wymagałby tego interes członków funduszu.

- Po analizie publikacji zmian w statutach otwartych funduszy emerytalnych pod kątem efektywnego wypełniania ich funkcji informacyjnej należy stwierdzić, że obowiązujący sposób ogłaszania zmian w statutach otwartych funduszy, polegający na publikowaniu treści decyzji organu nadzoru w wybranych dziennikach o zasięgu krajowym jest instrumentem mało efektywnym. Można dostrzec dwie niezależne kwestie ograniczające możliwość dotarcia z informacją do członka. Pierwsza to samo proste porównanie wartości – stosunku sprzedaży egzemplarzowej do liczby członków OFE (dziennikami przeznaczonymi do ogłoszeń funduszu są tytuły, których sprzedaż egzemplarzowa waha się od kilkuset tys. do kilku tys. egzemplarzy). Drugą kwestią jest umiejscawianie ogłoszenia o zmianie statutu OFE, w dodatkach do publikatora (np.: komunikaty) a nie w części głównej dziennika, co przekłada się bezpośrednio na możliwość dotarcia do przeciętnego czytelnika. Mając to na względzie proponuje się rozważenie możliwości wprowadzenia rozwiązań służących zapewnieniu członkowi funduszu zapoznania się ze zmianami statutu funduszu normującego jego prawa i obowiązki. Po dokonaniu wstępnej analizy omawianej kwestii, z uwzględnieniem obecnych realiów dotyczących wydań papierowych oraz rozwoju mediów elektronicznych w pierwszym etapie zmian zasadne wydaje się poszerzenie obowiązku publikacji zmian statutu funduszu emerytalnego nie tylko w dzienniku o

zasięgu krajowym, lecz również na stronie internetowej danego funduszu. Takie rozwiązanie nie stanowi obciążenia organizacyjno-finansowego dla podmiotu a zdecydowanie polepsza dostępność informacji. Inne zmiany wymagają wnikliwego przemyślenia, zarówno od strony kosztu, jaki ponosiłby fundusz oraz efektywności rozwiązania.

- Na obecnym etapie rozwoju funduszy emerytalnych koniecznym wydaje się rozważenie możliwości wprowadzenia zakazu powierzania niektórych czynności funduszu emerytalnego podmiotom trzecim. Takie rozwiązanie jest podyktowane koniecznością należytej ochrony interesów członków funduszy emerytalnych, jako części obowiązkowego systemu zabezpieczenia społecznego. W szczególności przedmiotowy zakaz powinien dotyczyć prowadzenia rejestru członków funduszu i wszelkich innych czynności związanych z przetwarzaniem danych osobowych jak i finansowych członków funduszu.

- Kwestia określenia terminu, w którym towarzystwo ma obowiązek rozliczyć opłatę transferową i dokonać zwrotu członkowi funduszu różnicy pomiędzy opłatą wpłaconą a należną. W obecnym stanie prawnym, w którym towarzystwo nie jest związane żadnym terminem na dokonanie przedmiotowego rozliczenia i zwrotu ewentualnej nadpłaty, w niektórych przypadkach przedmiotowe zwroty opłaty transferowej dokonywane są nawet po upływie 7 miesięcy od daty transferu. Zasadnym wydaje się również prawne uregulowanie obowiązku funduszu dotyczącego pisemnego informowania członków funduszu o błędach w przesłanym do funduszu zawiadomieniu o zmianie funduszu oraz wskazanie terminu na wykonanie tego obowiązku. Wprawdzie w praktyce fundusze realizują wysyłkę listów z informacją o błędach w zawiadomieniu o zmianie funduszu, jednakże treść przedmiotowych listów oraz termin realizacji przesyłek są dowolnie ustalane przez fundusz. W szczególności nie wszystkie fundusze wskazują w liście konkretne błędy poprzestając na informacji, iż zawiadomienie jest błędne.

- Proponujemy zmianę brzmienia art. 100 ust. 4 na następujące: „Do czasu przeliczenia składek bądź wypłat transferowych lub umorzenia jednostek rozrachunkowych z przeznaczeniem na wypłaty emerytur, o których mowa w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych, są one przechowywane na odrębnym rachunku pieniężnym funduszu”. Celem przedmiotowej zmiany jest umożliwienie dokonywania operacji umorzenia jednostek rozrachunkowych z tytułu przekazania środków na wypłaty emerytur kapitałowych oraz środków do FUS poprzez rachunek przeliczeniowy wypłat.

- Proponujemy zmianę treści art. 100b poprzez wyraźne określenie, że jednostki rozrachunkowe mogą być umarzane również z tytułu przekazania środków na FUS. W aktualnym brzmieniu przepisu nie zostało zdefiniowane w sposób jednoznaczny, czy w przypadku gdy środki z tytułu okresowej

emerytury kapitałowej są przekazywane do FUS w jaki sposób powinien być realizowany proces umarzania jednostek rozrachunkowych. W aktualnym stanie prawnym fundusze emerytalne nie posiadają tytułu prawnego do umorzenia jednostek rozrachunkowych dla członków, których zgromadzony kapitał nie przekracza wielkości umożliwiającej wypłatę okresowej emerytury kapitałowej.

- Proponujemy zmianę art. 100b ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych dotyczącego sposobu umarzania przez otwarty fundusz emerytalny jednostek rozrachunkowych z tytułu wypłat okresowych emerytur kapitałowych tak, by odbywało się to w sposób analogiczny do przeliczania składek otrzymanych z ZUS poprzez rachunek przeliczeniowy. Przedmiotowa zmiana pozwoli rozwiązać wątpliwości interpretacyjne związane z art. 14 ust. 8 ustawy o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 228, poz. 1507) i również pociągałyby za sobą korektę przepisów § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 248, poz. 1847). W konsekwencji przedmiotowej zmiany rachunek, o którym mowa w art. 14 ust. 8 ustawy o emeryturach kapitałowych stałby się rachunkiem przeliczeniowym wypłat, a umorzenie jednostek rozrachunkowych miałyby miejsce jedynie w sytuacji złożenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dyspozycji przelewu środków w wysokości wynikającej z polecenia wypłaty emerytur za dany okres.

- Proponujemy zmianę art. 100b ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych dotyczącego sposobu umarzania przez otwarty fundusz emerytalny jednostek rozrachunkowych z tytułu wypłat dożywotnich emerytur kapitałowych tak, by odbywało się to w sposób analogiczny do przeliczania składek otrzymanych z ZUS. Zmiana ma na celu ujednoczenie sposobu umarzania jednostek rozrachunkowych poprzez rachunek przeliczeniowy wypłat w zakresie wypłat emerytur kapitałowych w sposób analogiczny jak miałyby to miejsce w przypadku przepisu art. 100b ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

- W naszej opinii zasadne byłoby wprowadzenie delegacji do określenia w aktach wykonawczych zakresu, trybu i terminów dla informacji przekazywanych do organu nadzoru przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z nabywaniem bądź zmianą członkostwa w OFE, składkami przekazywanymi przez ZUS do OFE oraz wypłatami emerytur kapitałowych (przekazywaniem środków do FUS). Delegacja pozwoliłaby usankcjonować obowiązki informacyjne ZUS względem KNF wykonywane dotychczas na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie trybu i terminu powiadamiania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez otwarty fundusz emerytalny o zawarciu umowy z członkiem oraz dokonywania wypłaty transferowej oraz na podstawie pisma Ministra Pracy do Prezesa ZUS z dnia 11.12.2008 r. (znak: DUS-507-62-RW/08) w sprawie przekazywania informacji o wypłatach emerytur do KNF.

- Wydaje się koniecznym doprecyzowanie art. 198 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych w zakresie podmiotów, które dopuszczają się wskazanych w tym przepisie deliktów administracyjnych

- Sugerujemy doprecyzowanie brzmienia przepisu art. 175 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych poprzez nadanie mu następującego brzmienia: „Minimalną wymaganą stopą zwrotu jest stopa zwrotu niższa o 50 % od wartości bezwzględnej średniej ważonej stopy zwrotu wszystkich otwartych funduszy w tym okresie lub o 4 punkty procentowe od tej średniej, w zależności od tego, która z tych wielkości jest niższa”. Dotychczasowe brzmienie artykułu rodziło wątpliwości interpretacyjne co do sposobu wyliczania stopy minimalnej w przypadku gdy średnia ważona stopa zwrotu wszystkich OFE przyjęła wartości ujemne. W skrajnym przypadku przyjęcie jednej z możliwych interpretacji prowadziłoby do sytuacji, że minimalna wymagana stopa zwrotu byłaby wyższa od średniej stopy.

- Proponujemy uzupełnienie art. 14 ust. 6 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych o wymóg przedstawiania przez osoby wyznaczone przez depozytariusza bezpośrednio odpowiedzialne za należyte wykonywanie obowiązków określonych w umowie także informacji z Krajowego Rejestru Karnego. Powyższe rozwiązanie jest analogiczne do regulacji art. 22 pkt 8 ustawy o funduszach inwestycyjnych. Informacja z KRK jest istotna dla oceny przesłanki wskazanej w art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy (rękojmia należytego wykonywania obowiązków).

- W związku z wejściem w życie przepisów znowelizowanej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, która w istotny sposób zmieniła zasady przeprowadzania kontroli w podmiotach rynku emerytalnego, postulujemy rozważenie wyłączenia stosowania ustawy o swobodzie działalności gospodarczej do tej kontroli, o której mowa w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, ze względu na jej specyfikę (obowiązkowy i powszechny charakter członkostwa w funduszu) i wrażliwość rynku emerytalnego (np. prowadzenie kontroli bez konieczności uprzedzenia). Jednocześnie proponujemy znaczącą przebudowę rozdziału 21 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych z uwagi na fakt, iż wzmiankowana nowelizacja wprowadziła znaczące nieuporządkowanie przepisów i zaburzyła dotychczasową logikę regulacji prawnej.

- Proponujemy zwiększyć maksymalne sankcje administracyjne występujące w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych z 500 000 zł na 3 000 000 zł. Proponowana zmiana urealnia wartość możliwych do nałożenia sankcji finansowych. Podkreślić należy, iż maksymalna wielkość kar ustawowych została wprowadzona została w 1999 r. i od tego czasu nie podlegała jakimkolwiek

zmianom. Miarkowanie kary administracyjnej w aspekcie jej wielkości powinno być ściśle związane zarówno z przychodami finansowymi przedsiębiorstwa jak również występującymi ryzykami. Pamiętać należy że kara administracyjna powinna być odczuwalna, po to aby zmniejszyć potencjalne ryzyko wystąpienia nieprawidłowości w przyszłości. Ewentualne zwiększenie maksymalnej wysokości kar pieniężnych nakładanych przez organ nadzoru skutkować będzie koniecznością sformułowania stosownego przepisu przejściowego normującego zagadnienie intertemporalne.

- Postulujemy również dokonanie modyfikacji art. 204c ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, tak aby wyraźnie z niego wynikało, iż kara administracyjna może być nałożona na aktualnego członka zarządu towarzystwa emerytalnego, ale także byłego członka organu zarządczego, czyli osobę odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości.

2.) Postulaty w zakresie regulującym funkcjonowanie III filara zabezpieczenia społecznego.

- Usunięcie luki regulacyjnej w zakresie przeliczania w pracowniczych funduszach emerytalnych składek oraz wypłat i wypłat transferowych. Obecnie obowiązujące przepisy są nieprecyzyjne i niespójne. Przepisy w powyższym zakresie w dużym stopniu nie uwzględniają specyfiki pracowniczych funduszy emerytalnych, które nie dokonują wyceny i przeliczenia w każdym dniu roboczym, tak jak ma to miejsce w przypadku otwartych funduszy emerytalnych. Prowadzi to do problemów związanych ze stosowaniem tych przepisów, gdyż literalna wykładnia de facto uniemożliwia ich łączne stosowanie w zgodzie ze wszystkimi przepisami dotyczącymi procesu wyceny i przeliczania składek. W szczególności nie jest możliwe ustalenie na ten sam dzień wyceny, będący jednocześnie dniem przeliczenia, wartości aktywów netto stanowiących podstawę ustalenia wartości jednostki rozrachunkowej (zgodnie z art. 167 i 166 ustawy o ofe), a następnie dokonanie w tym samym dniu przeliczenia składek po wartości jednostki ustalonej na ten sam dzień (zgodnie z dyspozycją art. 100 ust. 1 i 1a ustawy o ofe) i jednocześnie na ten sam dzień ujęcie zmian w kapitałach funduszu (zgodnie z dyspozycją § 11 ust. 14 i § 13 rozporządzenia o szczególnych zasadach rachunkowości funduszy emerytalnych). Obecne regulacje prowadzą do powstawania ryzyka prawnego zarówno po stronie podmiotów nadzorowanych, jak również po stronie organu nadzoru.

- Postulujemy wprowadzenie regulacji w zakresie określenia zasad i terminów przeliczenia jednostek rachunkowych na środki pieniężne. Podniesiona kwestia dotyczy istotnego obszaru z punktu widzenia interesu beneficjentów systemu, albowiem w momencie wypłaty konkretyzuje się cel, w jakim środki były gromadzone. Brak przepisów regulujących zasady i terminy przeliczenia jednostek rachunkowych na środki pieniężne może prowadzić do pewnej „dowolności” w zakresie procesu przeliczania tych środków, co bezpośrednio wpływa na wysokość wypłat emerytalnych. Zmiany

powinny być wprowadzone w ustawie oraz rozporządzeniu w sprawie szczególnych zasad rachunkowości.

- Postulujemy wprowadzenie do przepisów prawa obowiązku przestrzegania regulaminu organizacyjnego. Na gruncie obowiązujących przepisów brak jest środków nadzorczych, gdy regulamin organizacyjny zatwierdzany w procesie tworzenia towarzystwa jest niezgodny ze stanem faktycznym. Z tego względu zasadnym wydaje się wprowadzenie obowiązku respektowania regulaminu organizacyjnego przez podmioty nadzorowane, a nadto wprowadzenie stosownych mechanizmów nadzorczych umożliwiających wyegzekwowanie rzezczonego obowiązku.

- Postulujemy doprecyzowanie regulacji odnoszącej się do wejścia w życie zmian statutu pracowniczego funduszu. Chodzi tu o sytuację, w której do pracowniczego funduszu emerytalnego wnoszone są składki przez więcej niż jednego pracodawcę prowadzącego pracowniczy program emerytalny. Pod rządami obecnie obowiązujących przepisów termin wejścia w życie niektórych zmian statutu funduszu jest uzależniony od dokonania odpowiednich zmian w umowie zakładowej i wpisu do rejestru pracowniczych programów emerytalnych. W takim przypadku termin wejścia w życie zmian statutu funduszu będzie uzależniony od złożenia przez pracodawców stosownych wniosków o wpis zmian umowy zakładowej do rejestru w celu ich rejestracji. Z uwagi na powyższe, termin wejścia w życie zmian statutu funduszu jest niezależny od pracowniczego funduszu, a tym samym niepewny, co rodzi poważne komplikacje z wejściem w życie zmian statutu pracowniczego funduszu emerytalnego.

- Wnosimy o rozważenie wprowadzenie w odniesieniu do pracowniczych towarzystw emerytalnych wymogu utrzymywania minimalnego kapitału własnego. W obecnym stanie prawnym brak jest ustawowego wymogu dotyczącego utrzymywania przez pracownicze towarzystwo emerytalne minimalnego poziomu kapitałów własnych. W efekcie, pracownicze towarzystwo musi spełniać wymogi kapitałowe w momencie składania wniosku przez założycieli o wydanie zgody na utworzenie pracowniczego towarzystwa (wymogi dla spółek akcyjnych), natomiast brak jest wymogów na etapie, kiedy podmiot ten zarządza środkami członków pracowniczego funduszu. W obecnym stanie prawnym instytucja finansowa, jaką jest pracownicze towarzystwo nie daje żadnych gwarancji kapitałowych. Wydaje się, że w obecnym stadium rozwoju rynku powinny być wprowadzone wymogi utrzymywania kapitałów własnych, chociażby na poziomie 2/3 kapitału zakładowego, (co jest i tak poziomem bardzo niskim w stosunku do aktywów zarządzanych przez pracownicze fundusze).

- Proponujemy usunięcie niespójności, jaka istnieje pomiędzy treścią art. 32 i 38 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Niespójność dotyczy źródła pochodzenia środków na

pokrycie kapitału zakładowego w pracowniczych towarzystwach (brak takiego wymogu w art. 32, ale w procesie licencyjnym zgodnie z art. 38 założyciele towarzystwa muszą złożyć oświadczenie, że kapitał nie pochodzi z pożyczki lub kredytu ani nie jest obciążony w jakikolwiek sposób).

- Zasadnym wydaje się ujednoczenie treści i sposobu przekazywania informacji członkom pracowniczych funduszy emerytalnych dotyczących zasad uczestnictwa w funduszu, poprzez wprowadzenie obowiązku przekazywania statutu pracowniczego funduszu oraz udostępniania sprawozdania finansowego funduszu. Zmiana ta zrównywałaby prawa członków pracowniczych funduszy z prawami członków otwartych funduszy emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych. Zmiana w wyraźny sposób realizowałaby art. 11 Dyrektywy 2003/41/WE z dnia 3 czerwca 2003 r.; obecnie można mieć wątpliwości, czy przepis ten został prawidłowo zaimplementowany do polskiego prawa.

- Zasadnym wydaje się wprowadzenie w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych regulacji dotyczących sposobu postępowania przez pracowniczego funduszu, w sytuacji otrzymania i przeliczenia nienależnie otrzymanych składek. Ze względu na zmiany wartości jednostki rozrachunkowej po której dokonano przeliczenia składek, a następnie umorzono jednostki rozrachunkowe, powstaje problem, jaka kwota powinna być zwrócona podmiotowi, który przekazał nienależną składkę. Kwota wynikła z umorzenia jednostek zazwyczaj będzie się różniła in plus bądź in minus od kwoty nienależnie przekazanej składki. W ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych przepisy regulują opisaną sytuację, ale jedynie w zakresie otwartych funduszy emerytalnych.

- Niezależnie od zmian ustawowych konieczna wydaje się zmiana rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 kwietnia 2005 r. o obowiązkach informacyjnych funduszy emerytalnych (Dz. U. Nr 70 poz. 627). Zmiana ta winna obejmować szereg kwestii. Po pierwsze - okresowe sprawozdanie z działalności pracowniczego funduszu, przekazywane do organu nadzoru z częstotliwością kwartalną, należy uzupełnić o sprawozdanie „Zestawienie zmian w kapitale własnym” (zmiana w § 10 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia). W chwili obecnej informacje, jakie uzyskuje organ nadzoru w ramach obowiązków informacyjnych są niepełne i nie zawierają tak istotnych informacji jak wartość przekazywanych składek do funduszu, czy wartość wypłat i wypłat transferowych. Informacje te są zawarte w sprawozdaniu „Zestawienie zmian w kapitale własnym”. Do pełnej oceny sytuacji podmiotu dokonywanej w ramach monitorowania działalności nadzorowanych podmiotów informacje te są niezbędne. Dodatkowym uzasadnieniem do uzupełnienia obowiązków informacyjnych o ww. sprawozdanie jest to, że KNF zobowiązany jest również przekazywać informacje o składkach i wypłatach w ramach współpracy z instytucjami międzynarodowymi (Eurostat, CEIOPS, OECD). Po drugie - okresowe sprawozdanie z działalności pracowniczego towarzystwa, przekazywane do organu

nadzoru z częstotliwością kwartalną, należy uzupełnić o „Sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych” (zmiana zał. nr 5 do rozporządzenia). Proponuje się zrezygnować z obowiązku informacyjnego zawartego w § 10 ust. 7 rozporządzenia. Zgodnie z powołanym przepisem rozporządzenia, pracowniczy fundusz zobowiązany jest sporządzać i przekazywać organowi nadzoru okresowe sprawozdanie z działalności pracowniczego funduszu, które jest sporządzane raz w roku i przekazywane w terminie 2 miesięcy od ostatniego dnia roboczego kończącego dany rok. Jednocześnie w rozporządzeniu nie określono wzoru tego sprawozdania. W praktyce sprawozdanie to powiela informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym sporządzanym za dany rok obrotowy, które jest również przekazywane do organu nadzoru. Wskazać jednocześnie należy, iż w obowiązującym rozporządzeniu nie określono terminu na przekazywanie organowi nadzoru informacji o zdarzeniach wskazanych w § 17 ust. 1 pkt 7-8 rozporządzenia (zdarzenia związane ze zmianami w składach osobowych organów statutowych pracowniczego towarzystwa). W przypadku powszechnych towarzystw obowiązek ten zgodnie z rozporządzeniem realizowany jest w terminie 24 godzin od zaistnienia zdarzenia. Analogiczny termin powinien być również określony dla obowiązków dot. pracowniczych towarzystw.

- Proponujemy wprowadzenie obowiązków informacyjnych podmiotów zarządzających środkami ppe – konieczne ze względu na fakt, że pracodawcy nie posiadają wszystkich istotnych informacji o rynku ppe, takich jak wysokość aktywów, informacje o wysokości wypłat. Dla pełnej oceny sytuacji rynku ppe informacje te są niezbędne. Dodatkowym uzasadnieniem do uzupełnienia obowiązków informacyjnych o ww. sprawozdanie jest fakt, że organ nadzoru zobowiązany jest również przekazywać ww. informacje instytucjom międzynarodowym (Eurostat, CEIOPS, OECD). Proponowana zmiana wymaga zmiany ustawy o ppe oraz wydania nowego rozporządzenia. Obecnie podmioty te dostarczają informacje w odpowiedzi na doraźne wystąpienia organu nadzoru.

Przekazując powyższe uwagi i propozycje Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego wyrażam nadzieję, iż posłużą one Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej do przygotowania założeń nowelizacji ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, które spełniać będą zarówno oczekiwania społeczne jak i odpowiedzą w stopniu możliwie najszerszym na nadzieje wyrażane przez uczestników rynku emerytalnego, godząc w sposób harmonijny interes członków funduszy emerytalnych oraz towarzystw emerytalnych zarządzających funduszami emerytalnymi. Jednocześnie deklaruje dalszą wszelką pomoc i współpracę przy tworzeniu założeń nowelizacji ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych ze strony Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

Załącznik 1. Porównanie zmian indeksów cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz indeksów obligacji w okresie roku i 3 lat.

